

Kristalliyö

[Havainnollistava video](#)

Kristalliyöksi nimitetään natsi-Saksassa juutalaisiin kohdistunutta väkivallan aaltoa, joka tapahtui vuonna 1938 marraskuun 9. ja 10. päivän välisenä yönä. Kristalliyö sai nimensä siitä, että tuona yönä rikottiin valtavasti kauppojen ja muiden rakennusten ikkunoita ja lasinsirpaleita oli kaikkialla. Lisäksi tuolloin murhattiin ja otettiin vangeiksi juutalaisia.

Kristalliyö oli natsi-hallituksen mukaan vain spontaani vallanpurkaus juutalaisia kohtaan, mutta todellisuudessa se oli hallituksen suunnittelema. Tapahtuman ideana oli kostaa juutalaisille, koska eräs juutalainen oli aiemmin murhannut saksalaisen diplomaatin. Tämän katsottiin olevan kaikkien juutalaisten syytä.

Hitlerin vallan aikana juutalaisia vainottiin muulloinkin kuin kristalliyönä: he eivät kuuluneet Hitlerin ihannoimaan arjalaiseen rotuun, joten saksan kansalaiset kokivat oikeudekseen alistaa heitä. Hitlerin tavoitteena oli kadottaa kaikki juutalaiset maanpäältä ja tämän vuoksi juutalaisten vangitseminen, nöyryyttäminen ja tappaminen olivat sallittuja sekä suotavia asioita yhteiskunnassa. Kristalliyön jälkeen juutalaiset yrittivät paeta Saksasta, mutta suuria pakolaisvirtoja ei otettu vastaan kaikissa maissa.

Hitlerin ajatusmaailmaa ja kristalliyön tapahtumia pidetään yleisesti moraalisesti epäoikeudenmukaisina asioina, mutta esimerkiksi hyve-etiikka puolustaa kristalliyön tapahtumia. Hyve-etiikan mukaan teon hyvyys tai pahuus riippuu tekijän ominaisuuksista. Tässä tapauksessa tekijöiden ominaisuuksia on hankalaa analysoida, koska tekijöitä oli monia, eivätkä he enää luultavasti elä. Kuitenkin teorian mukaan kristalliyön tapahtumat olivat moraalisesti oikein, jos tekijät olivat viisaita, rohkeita ja kohtuullisia. Tekijät saattoivat olla hyvinkin viisaita ja rohkeita, tehdessään tekoja. Kohtuullisuudesta voidaan olla montaa mieltä, mutta ainakin tapahtumat

pysyivät Saksan sisäpuolella ja kohdistuivat vain osaan ihmisistä. Täten voidaan perustella kristalliyön tapahtumia moraalisesti hyvinä tekoina.

Velvollisuusetiikan mukaan teko itsessään on joko hyvä tai paha. Immanuel Kantin kategorinen imperatiivi menee niin, että

aina tulee toimia niin, että teosta voitaisiin tehdä yleinen laki. Näin ollen laki olisi se, että aina saa tappaa kaikki, jotka kuuluvat samaan uskuntoon sen henkilön kanssa, joka tappaa diplomaatin. Lisäksi tulisi suhtautua toisiin aina itseisarvona, eikä se toteudu toisia tappamalla ja alistamalla.

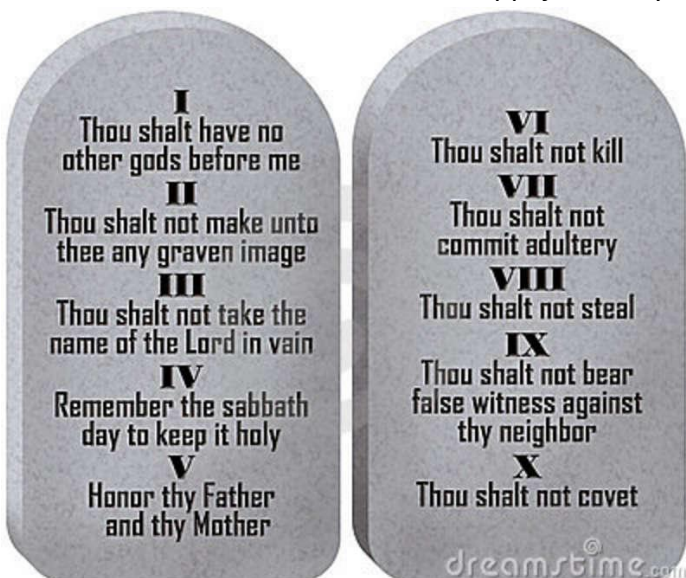
Seurausetiikan mukaan teon seuraukset ratkaisevat teon hyvyyden tai pahuuden ja teko on oikea vain seurausten ollessa hyviä. Esimerkkinä seurausetiikasta on utilitarismi, jossa teon oikeutta perustellaan suurimmalla mahdollisella hyödyllä mahdollisimman monelle. Kuvitellaan tappajia ja tuhoa aiheuttaneita olleen kolme tuhatta, ja he kaikki saivat teoistaan +30 utiliteettipistettä (asteikolla -100 – 100), Hitler +40 ja tapettujen henkilöiden sukulaiset ja ystävät menettävät -70 utiliteettipistettä, tuhoista kärsineet kauppiaat ym. – 30 pistettä ja keskitysleireille kuljetetut 30 000 menettivät -90 utiliteettipistettä. Lisäksi yleisesti järkyttyneet ihmiset menettivät -10 utiliteettipistettä. Havainnollistan laskutoimituksia seuraavalla taulukolla. Utiliteettipisteet laskemalla tulos jää reilusti negatiiviseksi, joten teko ei siis ollut moraalisesti oikein.

Tuhoa aiheuttaneet	3000 x 30p	+90 000p
Hitler	1 x 40p	+40p
Vangitut	30 000 x (-90)	- 2 700 000p
Sukulaiset, ystävät ym.	70 000 x (-70)p	- 4 900 000
Kärsineet	1000 x (-30)p	- 30 000p
Yleisesti järkyttyneet	8 milj. x (-10)p	- 80 milj. p
	yhteensä	- 15 512 960

Neljäntenä moraaliteorianana on sopimusetiikka, jonka mukaan tavoitteena on oikeudenmukainen elämä yhteisössä, jossa on tehty sopimus. Tässä teoriassa keskeisenä ajatuksena on kuvitteellinen tietämättömyyden verho. Se tarkoittaa sitä, että joiltain ihmisiltä poistettaisiin kokonaan tieto itseään koskevista asioista, kuten iästä, sukupuolesta, nimestä ja yhteiskunnallisesta asemasta. Tietämättömät ihmiset tekisivät tässä vaiheessa jonkin päätöksen asiasta, esimerkiksi siitä tuleeko juutalaisia vangita ja viedä keskitysleireille tapettavaksi. Tämän jälkeen ihmiset palaisivat takaisin jatkamaan elämäänsä ja päätös otettaisiin käytäntöön. Jos Kristalliyötä olisi edeltänyt kokous tietämättömyyden verhon takana, olisivat tapahtumat voineet jäädä tapahtumatta.

Kristillisiä moraalioppeja ovat kymmenen käskyä, rakkauden kaksoiskäsky, kultainen sääntö, vuorisaarna ja Paavalin ajatukset.

Kymmeneen käskyyn sisältyy muun muassa käsky "Älä tapa", jota rikottiin törkeästi Kristalliyönä. Rakkauden kaksoiskäsky puolestaan ohjaa ihmisiä rakastamaan Herraa, Jumalaa, koko sydämeistä, koko sielusta ja mielestä. Lisäksi tulee rakastaa lähimmäistään niin kuin itseään. Tämä käsky ei tuona yönä toteutunut, sillä kukapa tappaisi lähimmäistään, jos rakastaisi tätä kuin itseään. Kultainen sääntö "Tee muille niin

kuin haluaisit itsellesikin tehtävän” ei muiden ohella toteutunut myöskään – ellei joku sitten toivonut itselleen kuolemaa tai kaupan tuhoamista. Vuorisaarna on Jeesuksen vuorella pitämä saarna lähellä Kapernaumia. Saarnassa Jeesus saarnasi muun maussa Isä meidän rukouksesta ja kultaisesta käskystä. Lisäksi Jeesus kehotti kääntämään toisenkin posken lyöjälle. Isä meidän – rukouksessa Jumalaa pyydetään antamaan anteeksi teot, joita on tehnyt samoin. kuin rukoilijat itse antavat anteeksi niille, jotka ovat heille itselleen pahaa tehneet. Kristalliyönä kuitenkin oli varmasti hankalaa antaa anteeksi lähimmäisen menetystä tai oman kaupan tuhoa. Kuitenkin Jeesus kehotti aina antamaan anteeksi, olemaan nöyrä ja vastaanottamaan kaiken pahankin, joka itseen kohdistui. Yleisestikin monet juutalaiset alistuivat kohtaloonsa, tai eivät ainakaan suurieleisesti kapinoineet vastaan. Näin ollen he noudattivat Jeesuksen Vuorisaarnassa antamia oppeja.

Paavalin ajatuksia on lukuisia ja yksi keskeisimmistä on ajatus ylösnousemuksesta. Hän piti myös juutalaisia ainoana oikeana uskontona, olihan Jeesuskin ollut juutalainen, ja muita pakanoina. Hän muun muassa halusi julistaa Damaskoksessa tapahtunutta ihmettä kaikille, etenkin ei-juutalaisille. Damaskoksen tapahtumista voi lukea lisää osoitteesta <http://www.lukio.palkane.fi/raamattunet/paavelam.html>. On hämmästyttävää, että natsi-Saksassa vainottiin juutalaisia, vaikka valtaosa Saksan väestöstä oli myös kristittyjä – Jeesus, uskonnon perusta, oli nimittäin juutalainen.

Lisää hyödyllistä tietoa Kristalliyöstä löytyy seuraavien linkkien takaa:

<http://www.mtv.fi/uutiset/ulkomaat/artikkeli/kristalliyö--hitler-varmisti-tekosyyn-julmuuksille/2383526>

<http://www.annefrankguide.net/fi-fi/bronnenbank.asp?aid=171114>

<http://www.auschwitz.dk/Grynszpan.htm>

Kysymyksiä aiheesta:

- 1) Millainen suhde moraalilla ja uskonnolla oli Kristalliyönä? Millä perusteilla?
- 2) Oliko juutalaisten nöyryyttäminen välinearvo? Jos oli, niin mihin itseisarvoon sillä pyrittiin?
- 3) Oliko saksalaisen diplomaatin murhaaminen moraalisesti oikein tehty Herschel Grynszpanilta? Perustele.

(Tarkennus kysymykseen 3: Diplomaatin ampuminen sai aikaan Kristalliyön. Motiivit ampumiselle ovat edelleen hieman kiistanalaiset, mutta yleisenä syynä pidetään hänen epätoivoaan. Grynszpan oli juutalaista sukua ja hänen vanhempansa oli viety keskitysleirille. Näin ollen hän ampui joko ensimmäisen vastaantulevan, joka sattui olemaan diplomaatti tai hän ampui diplomaatin henkilökohtaisista syistä. Ampumisen jälkeen Grynszpan vangittiin ja vietiin keskitysleirille. Hänen selviämisestä holokaustista ei ole varmaa tietoa, mutta hänen vanhempansa selvisivät sieltä. Ulkopuolisia ei tiettävästi vahingoittanut diplomaatin ampumisessa.)

Lähteet

<http://www.annefrankguide.net/fi-fi/bronnenbank.asp?aid=171114>

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Kristalliy%C3%B6>

http://www.ortodoksi.net/tietopankki/henkilot/pyhat/uuden_testamentin_pyhat/apostolit/apostoli_paavali.htm

<http://www.lukio.palkane.fi/raamattunet/paavelam.html>

<http://www.lyseo.edu.ouka.fi/suvaitsevaisuus/historia/antisem/jvainhit.html>

<http://www.usmmm.org/outreach/en/article.php?ModuleId=10007697>

http://fi.wikipedia.org/wiki/Herschel_Grynszpan

Kristalliyö

Raija Vimpeli, Riku Huotari

Vaikuttimet

Hallituksen mukaan se oli kansalaisten väkivallan purkaus, mutta todellisuudessa se oli hallituksen järjestämä kosto juutalaisille. Tällä kostolla tarkoitetaan saksalaisen diplomaatin murhaa, jonka teki 17-vuotias juutalainen poika. Natsi-Saksan mukaan tämä murha oli kaikkien juutalaisten syytä.

Aikomukset

Aikomuksena oli vain vahingoittaa juutalaisia ja heidän omaisuuttaan, että he eivät enää voisi toimia yhteiskunnassa normaalisti.

Normit

Sen aikaisessa Natsi-Saksassa normeihin kuului, että juutalaiset olivat epäpuhdas rotu, joka oli syyppäänä kaikkiin saksalaisten ongelmiin.

Arvot

Natsi-Saksassa yhteiskunnan edun takaamiseksi ihmiset unohtivat arvomaailmansa, ja seurasivat rotuoppeja.

Velvollisuudet

Natsi-Saksassa hallitus katsoi kaikkien ei-juutalaisten velvollisuudeksi sortaa juutalaisia vähemmistöjä.

Hyveet ja paheet

Ei hyveitä, paheet: vähemmistöjen sortaminen, ihmisoikeuksien loukkaaminen, kansanmurha.

Tavoitteet

Kostaa saksalaisen diplomaatin murha.

Teot ja teon kohde

Juutalaisten murhaaminen ja vangitseminen, ja heille kuuluvien rakennusten tuhoaminen.

Seuraukset

Kymmeniä murhattiin, 30 000 vangittiin ja juutalaisten rakennuksia tuhottiin.

Opetukset

Toimi periaatteessa opetuksena juutalaisille, että heillä ei ole paikkaa Natsi-Saksassa. Muut maat oppivat Natsi-Saksan fanaattisuudesta.

Sovellukset:

1. Hyve-etiikka : Natsi-Saksan hallitus katsoi itsensä hyveelliseksi, ja oikeutti tällä tekonsa, mutta todellisuudessa oli kaikkea muuta. Tämän perusteella teko ei ollut oikeutettu.

2. Velvollisuusetiikka: Teko oli itsessään väärin eikä siitä voi tehdä yleistä sääntöä, joten velvollisuusetiikan mukaan teko ei ollut oikeutettu.
3. Seurauseiikka: Natsi-Saksan hallituksen mukaan teon olisi voinut perustella seurauksien mukaan, mutta yleisten ihmisoikeuksien mukaan teko ei ollut perusteltu.
4. Sopimuseiikka: Jos tavoitteena on oikeudenmukainen elämä yhteisössä, niin teon seurauksena juutalaisten kannalta tämä ei toteutunut, eli teko ei ollut oikeutettu.
5. Kristillinen etiikka: Jos noudatetaan Raamatun oppeja, ovat kristalliyön tapahtumat väärin. Esimerkiksi kymmenen käskyn perusteella, vaikka älä tapa, teko ei ollut oikein.

Lisätietoa, kuvia, linkkejä:

<http://landmarkreport.com/wp-content/uploads/2013/11/world-war-ii-kristallnacht.jpg>

<http://www.annefrankguide.net/fi-fi/bronnenbank.asp?aid=171114>

<http://www.mtv.fi/uutiset/ulkomaat/artikkeli/kristalliyö--hitler-varmisti-tekosyyn-julmuuksille/2383526>

<http://www.historyplace.com/worldwar2/holocaust/h-knacht.htm>

<http://www.sheilaomalley.com/archives/kristallnacht2.jpg>

Etiikkaan liittyviä kysymyksiä:

Olivatko kristalliyön tapahtumat miltään etiikan kannalta katsottuna oikeutettuja?

Mikä sai saksalaiset hylkäämään omat moraalinsa kyseisen yön tapahtumissa?

Oikeuttiko saksalaisen diplomaatin murha kostamaan kaikille juutalaisille?

Mikä sai Hitlerin vaikuttamaan hyveelliseltä saksalaisten silmissä?

KRISTALLIYÖ Juulia Tuominen

Kristalliyö tarkoittaa marraskuun 1938 yhdeksännen ja kymmenennen päivän välistä yötä, jolloin arviolta 30 000 juutalaista pidätettiin ja vietiin keskitysleirille ja heidän omaisuutensa vahingoitettiin. Myös kymmenet juutalaiset saivat surmansa tuona yönä. Tapahtumat saivat alkunsa, kun puolanjuutalainen Herschel Grynzpan ampui saksalaisen diplomaatin Ernst Von Rathiamin kuoliaaksi. Hän teki sen, koska oli saanut kuulla, että hänen perheensä oltiin karkoitettu Saksan puolanvastaiselle rajalle.

Tämän yön tapahtumat pyrkivät samaan kuin juutalaisvainot ylipäänsä: juutalaisien järjestelmälliseen hävittämiseen. Hitlerin arvot olivat yleisistä arvoista poikkeavat; hänelle tärkeintä oli tietyn ihmisryhmän kärsimys, eikä hän välittänyt siitä, että tappaminen on yleisten normien vastaista. Kristalliyöllä oli mittavat taloudelliset seuraukset, sillä monien juutalaisten liikkeiden ja synagogien ikkunoita rikottiin ja niiden sisältöä tuhottiin. Ajateltiin, että kolmea päivää aiemmin tapahtunut tappo oikeuttaa koston juutalaisia vastaan, mutta oikeasti tämä spontaanilta näyttänyt vihanpurkaus oli natsien tiukasti organisoima. Natsit yrittivät saada juutalaiset näyttämään itse syyllisiltä.

Yleisesti ajatellen moraaliteorioiden mukaan teko on väärin. Toisaalta, jos mennään syvemmälle kristalliyötä edeltäneisiin tapahtumiin, voidaan moraaliteorioita soveltaa toiseenkin suuntaan. Oliko moraalisesti oikein, että Grynzpan tappoi Ernst Von Rathiamin kuultuaan perheensä karkoittamis päätöksestä?

Jos ajattelemme asiaa hyve-etiikan näkökulmasta, teko olisi oikeutettu, jos Grynzpan oli hyvä ihminen. Tietoja hänen oikeamielisyydestään ei löydy netistä, mutta perhe oli hänelle ilmeisesti erityisessä arvossa, mikä luo hyvän kuvan hänestä. Myös juutalaisuus kertoo Grynzpanista jonkin verran, mutta tästä päästään kysymykseen, ovatko uskovaiset ihmiset moraalisempia kuin muut. Emme tiedä oliko hän harras juutalainen, mutta jos ajatellaan, että hän oli, ja että hän oli hyvä ihminen, hyve etiikka oikeuttaisi Ernst Von Rathiamin murhan.

Toisaalta, velvollisuusetiikka ei hyväksyisi tekoa. Tappaminen on väärin, ja jos ajatellaan, että toisiin ihmisiin pitää suhtautua itseisarvona, ei tappaminen ole missään nimessä oikeutettua. Kategorinen imperatiivikaan ei tähän tekoon kannusta, sillä tappamisesta ei voisi tulla yleistä sääntöä.

Myös seurausetiikan mukaan tämä teko on väärin, sillä se aiheutti suuren väkivallan aallon. Toisaalta Gryntzpan ei ampuessaan tiennyt, mitä teosta tulee seuraamaan. Tämä onkin yksi seurausetiikan ongelmista. Myös se, oliko Kristalliyö seurausta tästä taposta, vai olisiko se tapahtunut jokatapauksessa, on hämärän peitossa.

Jos taas ajattelemme kristalliyötä laajempänä ilmiönä ja ajattelemme, ettei se ollut pelkästään seurausta aiemmin tapahtuneesta, voimme pitää kristalliyötä moraalisesti vääränä kaikkien moraliteorioiden mukaan. Natsit eivät olleet oikeamielisiä, joten hyve etiikka tuomitsee teot heti. Velvollisuusetiikan näkökulmasta ikkunoiden rikkominen ja muu väkivalta on yleisesti väärin. Jos seurauksena ajatellaan sitä, että 30 000 juutalaista vietiin keskitysleirille, useita hakattiin tai tapettiin ja heidän omaisuutensa tuhottiin, teko näyttää katsontakannasta riippumatta väärältä. Toisaalta voidaan katsoa, että kristalliyöllä oli positiivisia seurauksia esimerkiksi siinä mielessä, että opimme (ainakin toivottavasti) ehkäisemään tulevia vainoja hullujen ihmisten valtaanpääsyä.

Kristillisen etiikan kannalta katsottuna kristalliyön teot olivat väärin. Ikkunoiden rikkominen ja väkivaltaisuus eivät ole merkki lähimmäisen rakkaudesta tai siitä, että noudatettaisiin kultaista sääntöä. Raamattu ei missään kohtaa kehota systemaattiseen väkivaltaan tiettyä kansanryhmää kohtaan.

Kysymyksiä:

Onko oikein kostaa yhden ihmisen teko koko kansanryhmälle?

Millaisia seurauksia kristalliyöllä on nykypäivänä?

Onko tappaminen ikinä oikeutettua ?

Miten väkivaltaisuutta voitaisiin hillitä tulevaisuudessa?

<http://www.mtv.fi/uutiset/ulkomaat/artikkeli/kristalliyö--hitler-varmistitekosyyn-julmuuksille/2383526>